

2. Веріга, Г. Проблемні аспекти трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до принципів МСФЗ [Текст] / Г. Веріга, А. Савро // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 9. – С. 19–25.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України [Текст] : [Про схвалення Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні від 24.10.07 № 911-р.] // Бухгалтерський облік і аудит. – № 11. – С. 76–79.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.minfin.gov.ua/control/publish>>.
5. Пархоменко, В. М. Нормативно-правове забезпечення реформування бухгалтерського обліку [Текст] / В. М. Пархоменко // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. – 2010. – № 16. – С. 104–107.
6. Прилипко, С. І. Сертифікація професійних бухгалтерів в Україні [Текст] / С. І. Прилипко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 2. – С. 102–106.
7. Бутинець, Ф. Ф. Проблеми реформування української системи обліку [Текст] / Ф. Ф. Бутинець // Вісник ЖІТІ. – 2002. – № 20. – С. 3–15.
8. Реформування бухгалтерського обліку та звітності: стан та перспективи [Електронний ресурс] / В. М. Жук // Бухгалтерський портал «Облік та фінанси АПК». – Режим доступу : <<http://magazine.faaf.org.ua/content/view/29/35/>>.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.
© Г.С. Держільова, 2011.

УДК 658.787

Л.О. Кирильсва, канд. екон. наук
І.Б. Чернікова, канд. екон. наук
Т.А. Наумова, канд. екон. наук

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПЕРЕХОДУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ (МСФЗ) У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглянуто шляхи зближення облікових систем світу в умовах стандартизації. Проведено аналіз нових МСФЗ та їх адаптація в Україні відповідно до сучасної законодавчої бази.

Рассмотрены пути сближения учетных систем мира в условиях стандартизации. Проведен анализ новых МСФО и их адаптация в Украине согласно современной законодательной базе.

Consider ways to convergence of accounting systems of the world in terms of standardization. The analysis of new IFRS and adoption in Ukraine under current legal framework.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Економічна ситуація, що склалася за період становлення незалежності нашої держави та входження її в світову спільноту, потребує значних структурних змін, а також зумовлює закономірну необхідність масштабного реформування системи бухгалтерського обліку та звітності.

Реформування бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів, створення нової нормативної бази бухгалтерського обліку вимагає рішення цієї проблеми на національному рівні. За останні п'ять років державою зроблено впевнені кроки до поглиблення стандартизації бухгалтерського обліку, а саме, перш за все, це ухвалення розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. №911-р Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, метою якої є удосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів та законодавства Європейського Союзу [1]. У травні 2011 були прийняті зміни до Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність, згідно з якими передбачається перехід українських компаній на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, IFRS) [2]. Проте слід відзначити, що проблемним питанням в адаптації, застосуванні та порозумінні МСФЗ є постійне їх оновлення. 27 травня 2011 року – Правління Комітет з міжнародних стандартів фінансового обліку (IASB) і Рада з стандартів фінансового обліку (FASB) прийняли до впровадження стандарти: МСФЗ (IFRS) 10 «Консолідована фінансова звітність», МСФЗ (IFRS) 11 «Угоди про спільну діяльність», МСФЗ (IFRS) 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших компаніях», МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка за справедливою вартістю». І цей процес у майбутньому прогнозує ще багато планових змін. Тому необхідним у сучасних умовах є визначення шляхів зближення облікової системи України за загально-методологічними принципами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему трансформації бухгалтерського обліку відповідно МСФЗ досліджують багато науковців, економістів, аудиторів. Так, питання щодо процесу організації обліку відповідно до принципів МСФЗ висвітлювалось у працях таких відомих науковців, як Ф. Бутинець, Г. Веріга, С. Голов, В. Жук, Т. Малькова та ін. Проте, вчені стурбовані серйозними проблемами, що виникають у процесі впровадження МСФЗ, особливо

в період їх оновлення Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності. Зазначеного аспекту сьогодні вимагає дотримуватися сучасна законодавча база бухгалтерського обліку України.

Мета та завдання статті. Обґрунтування потреби в організації бухгалтерського обліку відповідно міжнародним стандартам фінансового обліку. Визначення проблемних аспектів механізму впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Проведення методичного аналізу нових міжнародних стандартів фінансової звітності, що будуть застосовані в Україні в наступному бухгалтерському році.

Виклад основного матеріалу дослідження. МСФЗ виступають на даний момент ефективним інструментом підвищення прозорості і зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює достовірну базу для визнання доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, яка надає можливість об'єктивно розкривати і віддзеркалювати існуючі фінансові ризики у звітуючих суб'єктів, а також порівнювати результати їх діяльності в цілях забезпечення адекватної оцінки їх потенціалу та ухвалення відповідних управлінських рішень. Крім того, МСФЗ якісно впливають на можливості керівництва в області управління організацією і надають значні переваги перед конкурентами. У суб'єктів, які складають звітність за МСФЗ, значно зростає можливість залучити додаткові джерела капіталу та партнерів по бізнесу, які допоможуть забезпечити економічне зростання і процвітання. У свою чергу суб'єкти, використовуючи МСФЗ, мають доступ до інформації про фінансовий стан потенційних партнерів, що є додатковим інструментарієм при їх виборі.

Слід відзначити, що на сучасному етапі для зближення облікових систем світу застосовуються не тільки МСФЗ – як результат процесу стандартизації, що встановлює суворо обмежений набір варіантів можливої фіксації фактів господарського життя, але й проводиться уніфікація та гармонізація облікових процедур. Перехід на МСФЗ реалізується через трансформацію фінансової звітності. У літературних джерелах значна увага приділяється визначенню сутності кожного процесу. Ідея стандартизації облікових процедур реалізується в межах уніфікації обліку. На міжнародному рівні уніфікація розглядається як однакове відображення всіх фактів господарського життя [3]. На національному рівні процес уніфікації повинен бути адаптований до бухгалтерських документів, і не повинен зводитися до однакової фіксації інформації або застосуванні уніфікованого набору стандартів, які підходять до будь-якої ситуації в різних країнах світу.

Гармонізація передбачає можливість трансформації одних правил фіксації в інші. Даний процес відображає приведення національних стандартів відповідно до існуючих міжнародних вимог [4]. Для того щоб фінансова звітність була гармонізована та уніфікована, необхідно її трансформувати. Таким чином перехід на МСФЗ повинен проводитися через уніфікацію або гармонізацію обліку. Як відмічає В. Жук «об'єднуючим поняттям при цьому виступає процес конвергенції як зближення національних, регіональних і глобальних правил обліку» [4].

Усі перераховані процеси активно реалізуються в Україні. З 1 січня 2012 року (з цієї ж дати власне і починається перехід на МСФЗ) передбачається перехід українських компаній на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, IFRS). Перехід на МСФЗ буде обов'язковим тільки для окремих категорій компаній: публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які проводять діяльність, за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів. Відповідний перелік Кабінетом Міністрів ще не затверджено. Інші підприємства мають право вибору. Вони можуть подавати звітність за національними стандартами або «освоювати» МСФЗ. Про своє рішення застосовувати МСФЗ їм необхідно буде проінформувати орган статистики.

Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку (ДКЦПФР) ще торік прийняла рішення, які зобов'язують публічні акціонерні товариства, чий цінні папери перебувають у біржовому лістингу, подавати звіти за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

МСФЗ знаходяться у процесі посилення конвергенції з американською системою US-GAAP. Вони стають максимально орієнтованими на інтереси глобального інвестора. В процесі зближення МСФЗ піддаються більшому редагуванню на основі GAAP. Концептуальною основою розвитку бухгалтерського обліку в світі буде конвергенція міжнародних правил, які встановлюють МСФЗ, та американських принципів US-GAAP в єдині всесвітні стандарти фінансової звітності (або оновлені МСФЗ).

Із цього приводу Україна змушена буде реагувати на нові вимоги оновлених міжнародних стандартів, які вже з'явилися в 2011 році. Так, МСФЗ (IFRS) 10 є заміною попередніх інструкцій із контролю та консолідації, наведене МСФЗ (IAS) 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» та SIC-12 «Консолідація – компанії спеціального призначення». МСФЗ (IAS) 27 отримав нову назву «Окрема фінансова звітність». У стандарті як і раніше розглядаються

питання, пов'язані з неконсолідованою фінансовою звітністю. Керівництво, що діє щодо окремої фінансової звітності залишилося без змін.

Новий стандарт МСФЗ (IFRS) 10 включає керівництво про відносини агента і принципала. Інвестор (агент) може діяти за дорученням однієї сторони або групи сторін (принципалів). Деякі права делегуються агенту, наприклад, право управління інвестиціями. Інвестор може мати або не мати право впливу щодо інвестицій в об'єднаних інвестиційних фондах. МСФЗ (IFRS) 10 розглядає низку факторів, які повинні враховуватися під час прийняття рішення про те, чи має інвестор контроль або виступає в якості агента. Нове визначення контролю і відповідне керівництво замінює не тільки визначення та керівництво, наведені в МСФЗ (IAS) 27, але і чотири індикатори контролю, визначені в SIC 12.

Завдяки змінам у визначеннях в МСФЗ (IFRS) 11, кількість видів спільної діяльності скоротилася до двох: спільні операції та спільні підприємства. Для спільних підприємств скасована існуюча раніше можливість обліку за методом пропорційної консолідації. Учасники спільного підприємства зобов'язані застосовувати метод пайової участі. Підприємства, які беруть участь у спільних операціях, будуть застосовувати порядок обліку, багато в чому схожий із застосовуваним у даний час методом обліку спільних активів та спільних операцій. Так, згідно з положеннями перехідного періоду МСФЗ (IFRS) 11, компанії повинні застосовувати нові правила з початку самого раннього періоду, що включається у фінансову звітність, яка буде представлена після прийняття даного стандарту. При переході з методу пропорційної консолідації на метод пайової участі компанії повинні визнавати свої початкові інвестиції в спільне підприємство в розмірі суми балансової вартості статей, які раніше враховувалися за методом пропорційної консолідації. При переході з методу пайової участі на облік активів і зобов'язань компанії повинні визнавати свою частку у всіх активах і зобов'язаннях, що належать до спільних операцій. При цьому встановлені конкретні правила, що пропонують, як необхідно враховувати різницю, яка виникла з попередньої балансової вартості інвестиції.

Новий стандарт МСФЗ (IFRS) 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших компаніях» вимагає, щоб компанії розкривали інформацію, яка допоможе користувачам звітності оцінити характер, ризики та фінансові наслідки, пов'язані з частками участі в дочірніх та асоційованих компаніях, угодах про спільну діяльність і неконсолідованих структурованих компаніях. Відповідно до МСФЗ

(IFRS) 12 всі компанії, в яких є частки участі в дочірніх та асоційованих компаніях, спільних підприємствах зіштовхнуться з розширенням вимог до розкриття інформації.

МСФЗ 13 (IFRS) «Оцінка за справедливою вартістю» спрямований на визначення та підвищення якості розкриття інформації про справедливу вартість. При цьому МСФЗ (IFRS) 13 не говорить про те, коли необхідно визначати справедливу вартість, або проводити додаткову оцінку справедливої вартості.

Незважаючи на те, що проект націлений на зближення МСФЗ та US-GAAP в частині способу визначення справедливої вартості, деякі розбіжності все-таки залишаться, враховуючи підхід до питання про те, коли необхідно оцінювати справедливу вартість, а також випадків, коли можливе визнання збитків першого дня.

Керівництво, викладене в МСФЗ (IFRS) 13, не застосовується до операцій, які підпадають під дію МСФЗ (IFRS) 2 «Виплати на основі акцій» або МСФЗ (IAS) 17 «Оренда», а також до деяких інших випадків, які регулюються іншими стандартами, і які аналогічні оцінки за справедливою вартістю, але не є такою (наприклад, вартість використання, передбачена МСФЗ (IAS) 36 «Зменшення корисності активів»).

Упровадження означених МСФЗ вплине і на організацію обліку в Україні відповідно до Закону.

Висновки. Отже, МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків.

Стандартизація обліку на міжнародному та національному рівні проводиться завдяки процесам уніфікації та гармонізації, що спонукає до зближення національних, регіональних і глобальних правил обліку шляхом конвергенції.

Зміни до Закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність згідно з яким передбачають перехід українських компаній на міжнародні стандарти фінансової звітності. Потенційні труднощі запровадження МСФЗ в Україні пов'язані з оновленням їх складу в поточному році. Короткий аналіз МСФЗ свідчить, що фахівцям із бухгалтерського обліку публічних акціонерних товариств, банків, страхових компаній, необхідно ретельно ознайомитися з кожним із них з метою реалізації концептуальних основ починаючи з наступного року.

Список літератури

1. Стратегія застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Текст] : [схвалена розпорядженням від 24 жовтня 2007 р. №9111-р.] // Урядовий кур'єр. – 2007. – 11 листоп. – С.10–12.

2. Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [Електронний ресурс] : закон України : від 12 травня 2011 року №3332-VI. – Режим доступу : <<http://pro-u4ot.info/>>.

3. Верига, Г. Проблемні аспекти трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до принципів МСФЗ [Текст] / Г. Верига // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 9. – С. 19–25.

4. Жук, В. До проблем впровадження МСФЗ в Україні [Текст] / В. Жук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 10. – С. 16–22.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© Л.О. Кирильєва, І.Б. Чернікова, Т.А. Наумова, 2011.

УДК 659.11 656.34

І.В. Нестеренко, канд. екон. наук

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розкрито актуальні проблеми обліку і аудиту інвестиційної діяльності підприємств. Досліджено тенденції розвитку та технологічно-організаційні особливості, які впливають на побудову обліку інвестиційної діяльності, обґрунтовано і запропоновано рішення щодо її удосконалення.

Раскрыты актуальные проблемы учета и аудита инвестиционной деятельности предприятий. Выявлены тенденции развития и технологически-организационные особенности, влияющие на построение учета инвестиционной деятельности, обосновано и предложено решение по его усовершенствованию.

The article the actual problems of accounting and auditing investment companies. Investigated trends and technological and organizational features that affect construction investment accounting, and offered reasonable solutions for its improvement.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Економічна ефективність діяльності підприємств, забезпечення високих темпів їх розвитку, підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках значною мірою визначаються рівнем і діапазоном їх інвестиційної діяльності. Формування напрямів цієї діяльності, системи її довгострокових цілей та вибір найефективніших шляхів їх досягнення з урахуванням перспективи являє собою процес розробки інвестиційної стратегії, яка, хоча в основному і орієнтована на довгострокові цілі, містить також окремі середньострокові та